

УДК 378.14

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Тимченко А.А.

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Досліджено теоретичні питання формування деонтологічної компетентності майбутніх педагогів під час педагогічної практики. Розкрито зміст понять «компетентність», «педагогічна деонтологія» як система морально-етичних норм і принципів, необхідних педагогові для виконання своїх професійних обов'язків. Визначено ключові етичні категорії деонтологічної компетентності, такі як: обов'язок, відповідальність, справедливість, честь і гідність, гуманність, демократичність, повага, співчуття. З'ясовано, що педагогічна практика виконує наступні функції: діагностичну, адаптаційну, навчальну, виховну, розвивальну, комунікаційну та деонтологічну.

Ключові слова: деонтологічна компетентність, педагогічна практика, педагогічна деонтологія, компетентнісний підхід.

Постановка проблеми. В умовах модернізації змісту освіти в Україні особливої актуальності набувають питання вдосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів та розвитку їх професійної компетентності. Велике завдання в цьому покладається на університети, які є системоутворюючим центром формування висококваліфікованого спеціаліста. Одне з провідних місць у цій системі належить педагогічній практиці, яка має

на меті озброїти студентів системою педагогічних знань, підготувати до практичної роботи у освітніх закладах, сформування в майбутніх учителів уміння застосовувати в педагогічній діяльності науково-теоретичні знання, здобуті при вивченні насамперед суспільних, загальнопедагогічних і спеціальних дисциплін, розвиток у майбутніх вчителів інтересу до педагогічної і наукової діяльності. Педагогічна практика характеризується як цілеспрямований і керований

процес, який повинен закласти основи деонтологічної компетентності майбутнього педагога: норми поведінки та морально-духовні якості, гуманність, інтелігентність, совісність, чесність, правдивість, толерантність і т.д., які, в свою чергу, повинні зорієнтувати на позитивні життєві ідеали моральної, психологічної, етичної та естетичної вимог професійної діяльності вчителя.

Поняття деонтологічної компетентності стає все більш актуальним у педагогічній науці й практиці. Серед ключових компетентностей, якими повинен оволодіти майбутній педагог, деонтологічна має пріоритетне значення. Вона виступає показником і одночасно результатом професійно-особистісної готовності вчителя до роботи у школі, тому що виконання будь-якого педагогічного завдання має моральний зміст. Деонтологічна компетентність учителя репрезентує головні регуляції його дій, що закріплюються у звичках, традиціях, принципах життя і професійній діяльності, психічних станах, діях, вчинках і якостях педагога, забезпечує вибір ним свідомої етичної поведінки згідно з професійно-педагогічними нормами.

Особливості професійної поведінки вчителя і пов'язана з цим актуальність педагогічної етики, визначення деонтологічних засад професії обумовлені також вимогами до професіоналізму та компетентності педагога, що постійно зростають. Нові ідеї та підходи концептуально закладено у зміст «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI ст.», Державної національної програми «Освіта – XXI ст.», законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

Науковцями доведено, що педагогічна деонтологія визначається, з одного боку, як вид професійної деонтології, а, з іншого, – як розділ педагогічної науки, що становить собою узагальнену систему принципів, норм, вимог, яким має відповідати поведінка педагога в умовах професійної діяльності. Обґрунтовано, що педагогічна деонтологія включає систему вимог професійного та особистісного порядку, висвітлює етичний бік поведінки педагога з позицій належного [1, с. 18].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні й дидактичні питання практичної підготовки висвітлено в роботах О. Абдулліної, В. Бондаря, А. Беляєвої, О. Савченко, Д. Тхоржевського, М. Ярмаченка. Історичні аспекти практичної підготовки розкрито в наукових публікаціях В. Губаря, Г. Захаревича, Г. Терещенка, Ю. Чирви. Окремі аспекти досліджуваної проблеми знайшли відображення у працях, де висвітлено питання професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя: А. Алексюк, І. Бех, А. Верхола, І. Зязюн, Г. Балл, Н. Кичук, Н. Кузьміна, Д. Ніколенко, Н. Ничкало, С. Сисоєва, А. Щербаков та ін. Означеній проблемі присвячено також докторські дисертації К. Дурай-Новакової, А. Капської, Л. Кондрашової, К. Ліненко, О. Мороза.

Питання деонтології знайшло детальне відображення в працях М. Васильєвої, І. Гриншпуна, І. Зязюна, З. Курлянд, О. Нікуліна, Р. Хмелюк; характеристику окремих аспектів професійної деонтології досліджували М. Петров, Л. Лещинський, Є. Вагнер, К. Левітан, О. Скакун, С. Сливка, В. Горшеньов, І. Бенедик, О. Шмоткін та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливість порушеного питання полягає у тому, що виникає потреба використання деонтологічного аспекту в процесі професійної підготовки майбутнього педагога. Розглядаючи актуальність деонтологічної компетентності в рамках сучасного педагогічного напрямку, слід визначити її як одну із фундаментальних складових професійно успішної особистості майбутнього педагога.

Мета статті. Головною метою цієї статті є розкрити важливість формування деонтологічної компетентності майбутніх педагогів за допомогою педагогічної практики.

Виклад основного матеріалу. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього педагога, що здійснюється в умовах освітньо-виховного середовища університету, являє собою інтегративну систему, яка поєднує відносно самостійні, але взаємозалежні і взаємообумовлені системи підготовки: спеціально-наукову, психолого-педагогічну, загальнокультурну. Кожна з них виконує специфічні завдання. Загальнокультурна підготовка забезпечує загальноосвітній і фізичний розвиток педагогів. Психолого-педагогічна і методична – сприяє формуванню у педагога знань основ педагогіки, психології, вікової фізіології, спеціальних методик, що забезпечують підготовку до навчально-виховної роботи в закладах освіти різних типів. Спеціально-наукова підготовка педагога спрямована на розвиток у нього глибоких і всебічних знань та вмій зі своєї спеціальності, знань змісту і методів науки, що є основою певного навчального предмета, практичних умій. Усі підсистеми професійної підготовки становлять інтегративну цілісність, яка характеризується: наявністю загальної мети, що полягає у формуванні компетентного та всебічно розвинутого педагога; дотриманням загальних принципів та єдиної внутрішньої організації; взаємозв'язком та взаємозалежністю різних структурних елементів і активно взаємодіє із зовнішнім середовищем.

Сьогодні компетентнісний підхід розглядається як один із важливих концептуальних принципів, який визначає сучасну методологію оновлення змісту освіти. Поняття «компетентність» (лат. *competens* – відповідний, здібний) означає коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу; володіння знаннями, досвідом у певній галузі. Під професійною компетентністю педагога розуміють особистісні можливості учителя, які дозволяють йому самостійно й ефективно реалізувати цілі педагогічного процесу. Для цього потрібно знати педагогічну теорію, уміти застосовувати її в практичній діяльності. «Компетентність» визначає рівень професіоналізму особистості, а її досягнення відбуваються через здобуття нею необхідних компетенцій, що є метою професійної підготовки фахівців.

Складовою частиною професійно успішного педагога є деонтологічна компетентність, що проявляється в умінні вирішувати проблеми в умовах невизначеності завдань і варіативності можливих результатів. Як свідчить аналіз літературних джерел, термін «деонтологія» походить від грецького *deontos* – «обов'язок» і *logos* – «вчення» і був уперше застосований у 1834 році

англійським філософом, соціологом і правознавцем Ієремією Бентамом (J. Bentham), який написав книгу про теорію моральності «Деонтологія, або Наука про мораль» і під деонтологією розумів «науку про обов'язкове та належне».

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що деонтологія має кілька тлумачень. З одного боку, це – етична наука, яка вивчає проблеми обов'язку людини; з іншого – вчення про моральні, професійні та юридичні обов'язки і правила поведінки фахівців по відношенню до людини, яка знаходиться у сфері виробничих і соціальних стосунків цих фахівців. Поняття «деонтологія» застосовується до будь-якої сфери професійної діяльності людини: медичної, юридичної, інженерної, управлінської і, звісно, до педагогічної. Деонтологія науково обґрунтовує необхідність свідомого підпорядкування особистих інтересів потребам суспільства в гармонійному поєднанні особистого і суспільного, визначає форми професійної моралі, виконання громадянського обов'язку в конкретній галузі суспільного життя і професійній діяльності. Отже, педагогічна деонтологія – це наука про професійну поведінку педагогічного працівника, про його обов'язок. Змістом педагогічної деонтології є система морально-етичних норм і принципів, необхідних педагогові для виконання своїх професійних обов'язків. Ключовими етичними категоріями педагогічної деонтології є: обов'язок, відповідальність, справедливість, честь і гідність, гуманність, демократичність, повага, співчуття [5]. Враховуючи, що вищезазначені морально-етичні категорії інтерпретуються в межах певного культурно-цивілізаційного соціального простору, деонтологію доцільно розглядати в контексті культурологічного підходу до професійної освіти.

Важливим періодом у підготовці педагога до професійної діяльності є період навчання в педагогічному навчальному закладі, де закладаються теоретичні і практичні основи готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності, тобто формується професійна компетентність учителя. Професійно компетентним можна назвати вчителя, який на достатньо високому рівні здійснює педагогічну діяльність, педагогічне спілкування, досягає високих результатів у навчанні та вихованні учнів.

Фахівець з вищою освітою – це особистість, яка володіє усвідомленням сутності своєї діяльності, орієнтується в інваріантних характеристиках відповідних явищ, уміє виявляти та перетворювати їх у кожному конкретному випадку, і, що найголовніше, ця особистість уміє тим самим передбачати та прогнозувати глибинні зміни і завдання, засоби їх вирішення.

Педагогічна практика є об'єднувальною ланкою між теоретичним і практичним навчанням. Протягом багатьох років вона довела свою надійність і результативність, забезпечуючи високий рівень професійної підготовки студентів, вдосконалення їх педагогічної майстерності та ключових етичних категорій педагогічної деонтології, таких як: обов'язок, відповідальність, справедливість, честь і гідність, гуманність, демократичність, повага, співчуття, педагогічний такт та ін.

Як органічна складова професійної підготовки майбутнього фахівця педагогічна практика вико-

нує наступні функції: діагностичну, адаптаційну, навчальну, виховну, розвивальну, комунікаційну і обов'язково деонтологічну. Педагогічна практика готує студента до самостійного виконання професійно-педагогічних функцій безпосередньо в умовах реального педагогічного процесу, до виконання нового спектру професійних функцій та реалізації системи навчально-виховної роботи зі школярами.

У процесі педагогічної практики студенти насамперед адаптуються до діяльності шкільного працівника або викладача педагогічного училища, знаходять своє місце у взаємодії дитячого і педагогічного колективу, усвідомлюють та оцінюють правильність професійного вибору, наявність у себе необхідних якостей для педагогічної діяльності. Це початок формування їх педагогічної майстерності. Студенти оволодівають прикладними професійно-педагогічними знаннями, що сприяє успішному засвоєнню теоретичних курсів, у них формуються уміння планувати свою роботу, розподіляти доручення, добирати необхідний матеріал та втілювати його у конкретні справи, оцінювати хід і результати роботи, ставлення до неї вихованців, порівнювати свою роботу з роботою товаришів. Проте швидкість набуття майстерності не регламентується лише накопиченням професійних знань. Студентів, який добре вчиться в педагогічному вузі, не завжди легко на педагогічній практиці в школі. Є індивідуальні передумови успішної діяльності, стимулятори професійного зростання – здібності.

Як зазначає М. Васильєва, існує зв'язок між поняттями «компетентність» і «професіоналізм», що логічно приводить до поняття «професійна компетентність» – інтегральна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, яка відображає рівень знань та умінь, досвід, що є достатнім для здійснення мети певного роду діяльності, а також його моральну позицію [2].

У теорії професійної освіти (М. Васильєва, Н. Кузьміна, А. Маркова та ін.) виділили декілька видів професійної компетентності:

- соціально-психологічну – визначається як властивість індивіда ефективно взаємодіяти з людьми, які її оточують у системі міжособистісних відносин;

- комунікативну – конгломерат знань, вербальних і невербальних умінь та навичок спілкування;

- професійно-педагогічну – здатність до продуктивного спілкування в умовах, які визначені педагогічною системою;

- спеціально-діяльнісну – володіння власне професійною діяльністю на досить високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток;

- особистісну – володіння прийомами особистісного самовираження, засобами протистояння професійним деформаціям особистості;

- індивідуальну – володіння прийомами самореалізації і розвитку в рамках професії, готовність до професійного зростання, здатність до індивідуального самозбереження, неохайність до професійного старіння, уміння організувати раціонально свою працю без перевантажень часу і сил, здійснювати працю ненапружено, без утоми і навіть з освіжаючим ефектом;

– деонтологічну – інтегроване особистісне утворення, яке відображає теоретичну і практичну готовність до здійснення нормативної професійної поведінки.

Використання деонтологічного аспекту в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя зумовлено високою роллю його педагогічної праці, необхідністю постійної взаємодії між учасниками педагогічного процесу, в якому дотримання обов'язку педагогом стає особливо значущим, оскільки від цього залежить майбутнє вихованців.

Як свідчать результати дослідження, деонтологічна компетентність – це процес і результат професійного становлення, спрямований на вирішення конкретних завдань. Її формування – це організований, цілеспрямований і керований процес взаємодії викладачів та студентів, метою якого є не лише засвоєння знань, умінь, навичок, а й формування світогляду, розвиток розумових сил і потенційних можливостей майбутніх фахівців, закріплення навичок самоосвіти [5]. Деонтологія науково обґрунтовує необхідність свідомого підпорядкування особистих інтересів потребам суспільства в гармонійному поєднанні особистого і суспільного.

Основними принципами педагогічної деонтології є: гуманне ставлення до дітей; піклування про їхнє здоров'я; надання педагогічних послуг дітям незалежно від расової, політичної та регіональної приналежності; повага до честі і гідності людини (дитини); охорона дитячих таємниць, проблем; демократичний стиль спілкування з дітьми; діалектичний взаємозв'язок поваги та вимогливості до дитини; педагогічний оптимізм тощо [3, с. 12-18].

Якщо говорити про генеральну здібність, що об'єднує всі провідні, то вона, на нашу думку, найточніше визначена Н. В. Кузьміною – це чутливість до людини, яка росте, до особистості, яка формується. Спираючись на дослідження, можна виокремити шість провідних здібностей до педагогічної діяльності:

1) комунікативність – професійна здатність педагога, що характеризується потребою у спілкуванні, готовністю легко вступати в контакт, викликати позитивні емоції у співрозмовника й відчувати задоволення від спілкування;

2) перцептивні здібності – професійна проникливість, пильність, педагогічна інтуїція, здатність сприймати і розуміти іншу людину;

3) динамізм особистості – здатність активно впливати на іншу особистість;

4) емоційна стабільність – здатність володіти собою, зберігати самоконтроль, здійснювати саморегуляцію за будь-якої ситуації, незалежно від сили зовнішніх чинників, що провокують емоційний зрив;

5) оптимістичне прогнозування – прогнозування розвитку особистості з орієнтацією на позитивне в ній і перетворення всієї структури особистості через вплив на позитивні якості;

6) креативність – здатність до творчості, спроможність генерувати незвичні ідеї, відходити від традиційних схем, швидко розв'язувати проблемні ситуації.

Під час педагогічної практики формується кілька рівнів професійної діяльності та елементи деонтологічної компетентності:

1. Елементарний рівень. У вчителя наявні лише окремі якості професійної діяльності. Найчастіше – це володіння знаннями для виконання педагогічної дії, володіння предметом викладання. Проте через брак спрямованості на розвиток учня, техніки організації діалогу продуктивність його навчально-виховної діяльності є низькою. З позицій педагогічної деонтології відбувається ознайомлення майбутнього вчителя з принципами, нормами і правилами професійно-педагогічної поведінки і чітке їх засвоєння;

2. Базовий рівень. Учитель володіє основами педагогічної майстерності: педагогічні дії гуманістично зорієнтовані, стосунки з учнями і колегами розвиваються на позитивній основі, добре засвоєно предмет викладання, методично впевнено і самостійно організовано навчально-виховний процес на уроці. Цього рівня, як правило, досягають наприкінці навчання у вузі. З позицій педагогічної деонтології – розкриття соціальної та виховної значущості дотримання вчителем норм педагогічної етики у професійній діяльності;

3. Досконалий рівень. Характеризується чіткою спрямованістю дій учителя, їх високою якістю, діалогічною взаємодією у спілкуванні. Вчитель самостійно планує й організовує свою діяльність на тривалий проміжок часу, маючи головним завданням розвиток особистості учня. З позицій педагогічної деонтології – формування моральних цінностей учительської професії та відповідних якостей педагога; вивчення несприятливих чинників педагогічного процесу з метою мінімізації їх впливу на розвиток дітей.

4. Творчий рівень. Характеризується ініціативністю і творчим підходом до організації професійної діяльності. Вчитель самостійно конструє оригінальні, педагогічно доцільні прийоми взаємодії. Діяльність будує, спираючись на рефлексивний аналіз. З позицій педагогічної деонтології сформовано індивідуальний стиль професійної діяльності, особливості етичної поведінки вчителя при розв'язанні складних педагогічних ситуацій: розробка алгоритму індивідуальної педагогічної взаємодії; пошуку шляхів усунення шкідливих наслідків недоброякісної педагогічної роботи; визначення типових помилок педагогічної поведінки, пов'язаних із порушенням норм педагогічної моралі;

Педагогічна практика є основою для формування деонтологічної компетентності майбутніх педагогів. Запорукою покращення та вдосконалення педагогічної майстерності майбутнього вчителя є виконання основних завдань педагогічної практики [4, с. 128-136].

Навчальні завдання: покликані забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань; розвивати у практикантів уміння проводити уроки з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності, формувати у студентів психологічну готовність до роботи у школі.

Наукові завдання: поглиблювати теоретичні знання студентів з фахових дисциплін і на основі індивідуальних завдань вивчення передового педагогічного досвіду вчителів виробити творчий підхід до педагогічної діяльності; формувати вміння проводити науково-дослідницьку роботу.

Виховні завдання: виховувати у студентів стійкий інтерес і любов до професії вчителя; формувати у них педагогічні вміння і навички, що сприяють розвиткові професійних якостей учителя, потреби в педагогічній самоосвіті; розвивати у практикантів уміння здійснювати виховну роботу.

Професійні завдання: вивчати шкільну документацію: план роботи школи, особові справи учнів, щоденники, класні журнали, календарне планування вчителів; проводити психолого-педагогічні спостереження за учнями класу, виявляти їхні вікові й індивідуальні особливості, рівень розвитку, рівень вихованості; складати характеристику на учня, на колектив класу; на основі знань педагогічної, психологічної наук, методики навчання предмета проводити аналіз та узагальнення педагогічного досвіду вчителів школи; розробляти перспективний і поточний плани роботи вчителя та класного керівника; правильно визначати: типи уроків, їхню організаційну структуру залежно від мети, змісту, вікових особливостей учнів і конкретних умов проведення уроків.

Конструктивно-планувальні вміння: складати плани-конспекти окремих уроків та серії уроків за темою з урахуванням різних умов навчання та рівня підготовки учнів; визначати цілі та завдання кожного уроку з урахуванням етапу навчання; обирати ефективні прийоми досягнення сформульованих цілей з урахуванням вікових особливостей учнів за етапом навчання; проектувати та створювати необхідні наочні посібники для проведення уроків; складати план і сценарій позакласного заходу.

Комунікативно-навчальні вміння: установлювати та підтримувати різноманітні мовленнєві контакти: вчитель – клас, вчитель – учень, учень – учень тощо.

Організаційні вміння: організувати виконання намальованого плану; вчити учнів найбільш раціональних прийомів самостійної роботи; раціонально поєднувати колективні й індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та етапу навчання; здійснювати різноманітні прийоми активізації учнів залежно від їх вікових особливостей.

Розвивально-виховні вміння: реалізовувати загальноосвітній, розвивальний і виховний потенціал матеріалу уроку або серії уроків; формувати та розвивати інтелектуальну й емоційну сферу особистості учня, його пізнавальні інтереси.

Дослідницькі вміння: вивчати ставлення учнів до предмета та виявляти рівень сформованості їхніх навичок і вмінь; проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих уроків з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності; спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід учителів, переносити ефективні прийоми та форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності; вивчати методичну літературу.

Отже, педагогічна діяльність є особливою формою соціальної взаємодії, в якій учитель, спираючись у виборі педагогічних методів та прийомів на певні моральні норми і правила, що регламентують професію, слугує прикладом для учня. При цьому педагогічна деонтологія чітко формує моральні критерії педагогічної професії, закладає основи для конструювання орієнтирів рефлексивної свідомості і поведінки вчителя. Завдання професійної деонтології щодо сфери педагогічної взаємодії вчителя з учнем полягає у сприянні і втіленні гуманістичних імперативів у специфічні умови професійної діяльності, встановленні меж бажаного, дозволеного і неприпустимого, обґрунтуванні морально-професійного ідеалу та певного зразка, еталона, взірця поведінки, нормативного ідеалу в конкретній сфері професійної діяльності.

Висновки і пропозиції. Таким чином, педагогічна практика – це цілеспрямований керований процес, який забезпечує формування деонтологічної компетентності, сформованість особистісно-значущих якостей, необхідних для здійснення нормативної професійної поведінки в педагогічній діяльності. Як і будь-який інший процес, вона має свої цілі, завдання, структуру, функції, комплекс умов, що забезпечують формування рівнів професійної діяльності та елементи деонтологічної компетентності: елементарний, базовий, досконалий і творчий. Деонтологічна компетентність є показником і одночасно результатом професійно-особистісної готовності вчителя до роботи в школі.

Список літератури:

1. Васильєва М. П. Теоретичні основи деонтологічної підготовки педагога: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / М. П. Васильєва. – Харків, 2004. – 43 с.
2. Васильєва М. П. Деонтологічна компетентність педагога як мета деонтологічної підготовки / М. П. Васильєва // Проблеми оновлення змісту та методів навчання у закладах освіти: зб. наук. праць // Проблеми сучасного мистецтва і культури. – Х., 2003. – С. 22-32.
3. Кусий Ю. О. Педагогічна деонтологія / Ю. О. Кусий // Шкільний світ. – 1998. – № 21, листопад. – С. 12-18.
4. Феценко Г. Педагогічна практика як складова професійної підготовки майбутнього вчителя // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 3. – С. 128-136.
5. Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Л. Л. Хоружа; Київський міський педагогічний університет ім. Б. Д. Грінченка. – К.: [КМПУ ім. Б. Д. Грінченка], 2008. – 96 с.

Тымченко А.А.

Николаевский национальный университет имени В.А. Сухомлинского

РОЛЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ ДЕОНТОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Аннотация

Исследованы теоретические вопросы формирования деонтологической компетентности будущих педагогов во время прохождения педагогической практики. Раскрыта суть понятий «компетентность», «педагогическая деонтология», как система морально-этических норм и принципов, необходимых педагогу для выполнения своих профессиональных обязанностей. Определены ключевые этические категории деонтологической компетентности: долг, ответственность, справедливость, честь и достоинство, гуманность, демократичность, уважение, сочувствие. Педагогическая практика выполняет функции: диагностическую, адаптационную, учебную, воспитательную, развивающую, коммуникационную и деонтологическую.

Ключевые слова: деонтологическая компетентность, педагогическая практика, педагогическая деонтология, компетентностный подход.

Tymchenko A.A.

Mykolaiv V.O. Sukhomlynskyi National University

THE ROLE OF PRACTICAL TRAINING IN FORMATION OF FUTURE TEACHERS' DEONTOLOGICAL COMPETENCY

Summary

Theoretical issues of formation of future teachers' deontological competency during practical training are investigated. The content of the concepts «competency», «pedagogical deontology» as a system of moral and ethical norms and principles necessary for a teacher to accomplish his/her duties is revealed. The key ethical categories of deontological competency are identified; they include duty, responsibility, equity, honour and dignity, humanism, democratism, respect, sympathy. It is determined that practical training of future teachers performs the following functions: diagnostic, adaptive, training, educational, developmental, communicational and deontological.

Keywords: deontological competency, practical training, pedagogical deontology, competency approach.